

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 5 czerwca 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Sieci i usługi łączności elektronicznej – Dyrektywa 2002/21/WE – Artykuł 2 lit. c) – Pojęcie „usługi łączności elektronicznej” – Przekazywanie sygnałów – Usługa połączeń głosowych z wykorzystaniem protokołu internetowego (VoIP) z numerami stacjonarnymi lub komórkowymi – Usługa SkypeOut

W sprawie C-142/18

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez cour d’appel de Bruxelles (sąd apelacyjny w Brukseli, Belgia) postanowieniem z dnia 7 lutego 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 23 lutego 2018 r., w postępowaniu:

Skype Communications Sàrl

przeciwko

Institut belge des services postaux et des télécommunications (IBPT),

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: M. Vilaras (sprawozdawca), prezes izby, K. Jürimäe, D. Šváby, S. Rodin i N. Piçarra, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Skype Communications Sàrl przez E. Valgaerena, advocaat, a także przez C. Evrarda i D. Gillet, avocats,
- w imieniu rządu belgijskiego przez C. Pochet, P. Cottina i J.C. Halleux, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez S. Depré, P. Verneta i M. Lambert de Rouvroit, avocats,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego i S. Eisenberg, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: francuski.

- w imieniu rządu niderlandzkiego przez K. Bulterman i P. Huurnink, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu rumuńskiego przez C.R. Cantăra, O.C. Ichim i R.I. Hațieganu, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez J. Hottiaux, L. Nicolae i G. Brauna, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywy ramowej) (Dz.U. 2002, L 108, s. 33 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 13, t. 29, s. 349), zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/140/WE z dnia 25 listopada 2009 r. (Dz.U. 2009, L 337, s. 37) (zwanej dalej „dyrektywą ramową”).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między Skype Communications Sàrl a Institut belge des services postaux et des télécommunications (IBPT, belgijskim instytutem ds. usług pocztowych i telekomunikacji) w przedmiocie wydanej przez ten instytut decyzji o nałożeniu grzywny administracyjnej za świadczenie usługi łączności elektronicznej bez uprzedniego dokonania wymaganego zgłoszenia.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motyw 10 dyrektywy ramowej stanowi:

„Definicja »[usługi] społeczeństwa informacyjnego« zawarta w art. 1 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r., ustanawiającej procedurę udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych oraz zasady usług społeczeństwa informacyjnego [(Dz.U. 1998, L 204, s. 37), zmienionej dyrektywą 98/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 lipca 1998 r. (Dz.U. 1998, L 217, s. 18)], odnosi się do szeroko pojętej działalności gospodarczej, która może być prowadzona on-line. Większa część takiej działalności nie jest objęta zakresem niniejszej dyrektywy, albowiem działalność ta nie polega w całości czy w przeważającej części na przekazywaniu sygnałów poprzez sieci łączności elektronicznej. Usługi w zakresie telefonii głosowej oraz przekazywania poczty elektronicznej są przedmiotem niniejszej dyrektywy. Jedno i to samo przedsiębiorstwo, np. podmiot świadczący usługi internetowe, może świadczyć usługi łączności elektronicznej w dwóch kategoriach, takich jak świadczenie dostępu do Internetu oraz usług nieobjętych zakresem niniejszej dyrektywy, w tym usług polegających na określaniu treści stron internetowych. Jedno i to samo przedsiębiorstwo, np. podmiot świadczący usługi internetowe, może świadczyć usługi łączności elektronicznej w dwóch kategoriach, takich jak świadczenie dostępu do Internetu oraz usług nieobjętych zakresem niniejszej dyrektywy, w tym usług polegających na określaniu treści stron internetowych”.

4 Artykuł 2 lit. c) dyrektywy ramowej stanowi:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

[...]

c) »usługa łączności elektronicznej« oznacza usługę zazwyczaj świadczoną za wynagrodzeniem, polegającą całkowicie lub częściowo [w głównej mierze] na przekazywaniu sygnałów w sieciach łączności elektronicznej, w tym usługi telekomunikacyjne i usługi transmisyjne świadczone poprzez sieci nadawcze; nie obejmuje jednak usług związanych z zapewnianiem albo wykonywaniem kontroli treści przekazywanych przy wykorzystaniu sieci lub usług łączności elektronicznej. Spod zakresu niniejszej definicji wyłączone są usługi społeczeństwa informacyjnego w rozumieniu art. 1 dyrektywy [98/34], jeżeli nie polegają one całkowicie lub częściowo na przekazywaniu sygnałów w sieciach łączności elektronicznej”.

5 Artykuł 8 dyrektywy ramowej, zatytułowany „Cele prowadzonej polityki oraz zasady prawne”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewnią, by krajowe organy regulacyjne, wypełniając swoje zadania wynikające z postanowień niniejszej dyrektywy lub dyrektyw szczegółowych, podejmowały stosowne środki zmierzające do realizacji celów określonych w ust. 2, 3 oraz 4. Takie środki winny być proporcjonalne do celów, jakie mają zostać osiągnięte.

O ile art. 9 nie stanowi inaczej w odniesieniu do częstotliwości radiowych, państwa członkowskie w jak największym stopniu uwzględniają zalety zapewnienia neutralności technologicznej regulacji i zapewniają, aby przy wykonywaniu zadań regulacyjnych określonych w niniejszej dyrektywie i w dyrektywach szczegółowych, w szczególności związanych z zapewnieniem skutecznej konkurencji, krajowe organy regulacyjne postępowały tak samo.

[...]

2. Krajowe organy regulacyjne będą wspierać konkurencję w dziedzinie udostępniania sieci i usług łączności elektronicznej oraz urządzeń towarzyszących i usług, m.in.:

[...]

b) zapewniając, aby nie było zakłóceń lub ograniczeń konkurencji w sektorze łączności elektronicznej, w tym w dziedzinie transmisji treści;

[...]

4. Krajowe organy regulacyjne będą promować interesy obywateli Unii Europejskiej m.in.:

[...]

b) zapewniając wysoki poziom ochrony konsumenta w ich relacjach z dostawcami, w szczególności ustanawiając proste i niedrogie procedury rozwiązywania sporów przed organem niezależnym od stron występujących w danym sporze;

c) przyczyniając się do zapewnienia wysokiego poziomu ochrony danych osobowych i prywatności;

[...]”.

Prawo belgijskie

- 6 Artykuł 2 pkt 5 loi du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques (belgijskiej ustawy z dnia 13 czerwca 2005 r. o łączności elektronicznej, *Moniteur belge* z dnia 20 czerwca 2005 r., s. 28070), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu rozpatrywanego w postępowaniu głównym (zwanej dalej „LCE”) stanowi:

„Dla celów zastosowania niniejszej ustawy:

[...]

- 5) »usługa łączności elektronicznej« oznacza usługę zazwyczaj świadczoną za wynagrodzeniem, polegającą całkowicie lub częściowo na przekazywaniu sygnałów w sieciach łączności elektronicznej, w tym routing i przełączanie, z wyjątkiem a) usług polegających na dostarczaniu treści (za pomocą sieci i usług łączności elektronicznej) lub zadań w zakresie kontroli tej treści, z wyjątkiem b) usług społeczeństwa informacyjnego, o których mowa w art. 2 loi du 11 mars 2003 sur certains aspects juridiques des services de la société de l’information [ustawy z dnia 11 marca 2003 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, *Moniteur belge* z dnia 17 marca 2003 r., s. 12962)], jeżeli nie polegają one całkowicie lub częściowo na przekazywaniu sygnałów w sieciach łączności elektronicznej, oraz z wyjątkiem c) usług nadawczych, w tym telewizyjnych”.
- 7 Artykuł 9 ust. 1 LCE stanowi:

„Świadczenie lub odsprzedaż we własnym imieniu i na własny rachunek usług bądź udostępnianie sieci łączności elektronicznej może się rozpocząć, z zastrzeżeniem przepisów art. 39, dopiero po przedstawieniu [IBPT] zgłoszenia zawierającego następujące elementy:

- 1) nazwę, adres, numer [rejestracji do celów podatku od wartości dodanej (VAT)] i rejestru handlowego usługodawcy bądź podobny numer identyfikacyjny grupujący odpowiednio te dane;
- 2) osobę do kontaktu z [IBPT];
- 3) zwięzły i precyzyjny opis usługi lub sieci;
- 4) prawdopodobną datę rozpoczęcia działalności.

Zgłoszenie należy wysłać listem poleconym”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 8 Spółka Skype Communications udostępnia służące do komunikacji oprogramowanie zwane Skype, umożliwiające użytkownikom, którzy zainstalowali je na swym terminalu, tzn. na komputerze, tablecie czy smartfonie, korzystanie z usługi telefonii głosowej i telekonferencyjnej pomiędzy poszczególnymi urządzeniami. SkypeOut jest to dodatkowa funkcja oprogramowania Skype, która umożliwia użytkownikowi wykonywanie rozmów telefonicznych z jego komputera na telefony stacjonarne lub komórkowe, z wykorzystaniem *Internet Protocol* (IP) [protokołu internetowego (IP)], a ściślej technologii zwanej „*Voice over IP*” (VoIP) [„transmisja głosu z wykorzystaniem IP” (VoIP)]. SkypeOut nie umożliwia natomiast odbierania połączeń telefonicznych z użytkownikami belgijskich numerów telefonicznych.
- 9 Usługa świadczona poprzez SkypeOut jest usługą zwaną „poza ofertą dostawcy dostępu do Internetu”, to znaczy usługą dostępną w Internecie bez udziału operatorów połączeń stacjonarnych.

- 10 Usługa SkypeOut jest udostępniana użytkownikom w ramach dwóch formuł taryfowych, a mianowicie formuły przedpłaconej lub różnych abonamentów uprawniających do określonej ilości rozmów telefonicznych miesięcznie po stałej cenie.
- 11 Korzystanie ze SkypeOut wymaga, od strony technicznej, połączenia z Internetem udostępnianego przez dostawcę dostępu do Internetu (zwanego dalej „dostawcą dostępu”) oraz udziału dostawców usług telekomunikacyjnych należycie uprawnionych do przekazywania i zakańczania połączeń do publicznej komutowanej sieci telefonicznej (zwanej dalej „siecią PSTN”, z ang. *public switched telephone network*), z którymi spółka Skype Communications zawarła umowy, i którzy za swe uczestnictwo otrzymują od tej spółki wynagrodzenie w postaci opłaty za zakańczanie połączeń [z ang. *fixed termination rate* (FTR) lub *mobile termination rate* (MTR)].
- 12 Pismami z dnia 11 maja i z dnia 9 sierpnia 2011 r. IBPT wezwał spółkę Skype Communications do zgłoszenia mu świadczonych przez nią usług zgodnie z art. 9 ust. 1 LCE, z wykorzystaniem formularza zgłoszenia.
- 13 W dniu 24 sierpnia 2011 r. spółka Skype Communications odpowiedziała, że nie prowadzi żadnej działalności w Belgii, a w każdym razie nie świadczy w tym państwie żadnych usług łączności elektronicznej w rozumieniu definicji zawartej w dyrektywie ramowej, ponieważ sama nie przesyła żadnego sygnału. Spółka ta wskazała ponadto, że w odniesieniu do funkcji SkypeOut korzysta ona z pośrednictwa operatorów międzynarodowych, którzy samodzielnie przesyłają sygnały.
- 14 W dniu 14 sierpnia 2013 r. IBPT ponownie wystosował do spółki Skype Communications pismo, w którym wskazał, że nie wypełniła ona obowiązku zgłoszenia w odniesieniu do usługi SkypeOut. IBPT podniósł, że SkypeOut należy do „usług łączności elektronicznej” w rozumieniu art. 2 pkt 5 LCE. Z jednej bowiem strony okoliczność, iż usługa ta wykorzystuje plan numeracji, świadczy o tym, że usługa ta jest czymś więcej niż aplikacją web i że nie jest ona objęta wyłączeniem dotyczącym treści, o którym wspomniano w definicji usługi łączności elektronicznej. Z drugiej strony okoliczność, że spółka Skype Communications nie zapewnia przesyłania sygnałów w sieciach łączności elektronicznej, nie oznacza, że nie świadczy ona rzeczywiście takich usług. IBPT podniósł wreszcie, że usługa SkypeOut jest kierowana do użytkowników zamieszkujących na terytorium belgijskim.
- 15 W dniu 13 grudnia 2013 r. spółka Skype Communications zakwestionowała stanowisko IBPT, podnosząc, że nie przydzieliła ona numerów z belgijskiego planu numeracji. Okoliczności, że połączenia kończą się na numerach należących do owego planu, nie można racjonalnie interpretować w ten sposób, że skutkuje ona przyznaniem statusu usługi łączności elektronicznej. Każda inna wykładnia prowadziłaby do wniosku, że każdy operator telekomunikacyjny na świecie podlegałby belgijskiemu systemowi zgłaszania usług łączności elektronicznej, nawet jeśli działałby za pośrednictwem operatora trzeciego, należycie upoważnionego do zakańczania połączeń z numerami z belgijskiego planu numeracji.
- 16 W dniu 23 grudnia 2014 r. IBPT powiadomił spółkę Skype Communications o swych zarzutach dotyczących nieprzestrzegania art. 9 ust. 1 LCE oraz o planowanych środkach.
- 17 Po wymianie szeregu pism i odbyciu szeregu przesłuchań IBPT, w dniu 1 czerwca 2016 r., powiadomił spółkę Skype Communications o swej końcowej decyzji przyjętej w dniu 30 maja 2016 r., w której stwierdził on, że spółka ta naruszyła art. 9 ust. 1 LCE, świadcząc usługę łączności elektronicznej bez dokonania wymaganego zgłoszenia, nakazał jej zaprzestać naruszenia w terminie nieprzekraczającym jednego miesiąca oraz nałożył na nią grzywnę w wysokości 223 454 EUR, płatną w terminie 60 dni.

- 18 W dniu 29 lipca 2016 r. spółka Skype Communications zwróciła się do cour d'appel de Bruxelles (sądu apelacyjnego w Brukseli, Belgia) z żądaniem stwierdzenia nieważności decyzji IBPT z dnia 30 maja 2016 r., wnosząc ponadto, w szczególności, o orzeczenie, że SkypeOut nie jest usługą łączności elektronicznej i że spółka ta nie jest wobec tego dostawcą usług łączności elektronicznej. Posiłkowo wniosła ona o skierowanie do Trybunału wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.
- 19 W dniu 9 października 2017 r. spółka Microsoft Ireland Operations, należąca, podobnie jak Skype Communications, do grupy Microsoft, zgłosiła IBPT, na podstawie art. 9 LCE, usługę o nazwie „PSTN Calling” („Rozmowy PSTN”), która także umożliwia wykonywanie – za pomocą komputera i łącza internetowego – połączeń z numerami PSTN. Według spółki Skype Communications usługa PSTN Calling istotnie różni się pod względem technicznym od SkypeOut, co uzasadnia jej zgłoszenie jako usługi łączności elektronicznej.
- 20 We wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym sąd odsyłający stwierdził, że – wbrew stanowisku spółki Skype Communications – spółka ta posiada ofertę skierowaną do osób zamieszkujących w Belgii, co oznacza, że w Belgii istnieje oferta usługi SkypeOut. Sąd ten wskazał ponadto, że strony postępowania głównego nie zgadzają się co do kwestii, czy usługa świadczona przez SkypeOut polega całkowicie lub częściowo na przekazywaniu sygnałów w sieciach łączności elektronicznej. Podkreślił on w tym względzie, że w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 r., UPC DTH (C-475/12, EU:C:2014:285, pkt 43) Trybunał orzekł, że „okoliczność, iż przesyłanie sygnału następuje za pomocą infrastruktury, która nie należy do [skarżącej], nie ma znaczenia dla klasyfikacji charakteru usługi. W rzeczywistości bowiem w tym zakresie znaczenie ma jedynie okoliczność, że [skarżąca] ponosi odpowiedzialność względem końcowych odbiorców przesyłanego sygnału i jest odpowiedzialna wobec nich za świadczenie usługi, której są abonentami”.
- 21 W tych okolicznościach cour d'appel de Bruxelles (sąd apelacyjny w Brukseli) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy definicję usługi łączności elektronicznej określoną w [art. 2 lit. c) dyrektywy ramowej] należy rozumieć w ten sposób, że udostępnianą za pośrednictwem oprogramowania i zakańczaną w publicznej komutowanej sieci telefonicznej usługę połączeń głosowych VoIP z numerem stacjonarnym lub komórkowym krajowego planu numeracji (w standardzie E.164) należy uznać za usługę łączności elektronicznej niezależnie od tego, czy usługa dostępu do Internetu, poprzez którą użytkownik ma dostęp do wspomnianej usługi połączeń VoIP, sama w sobie stanowi już usługę łączności elektronicznej, podczas gdy dostawca oprogramowania udostępnia tę usługę za wynagrodzeniem i zawiera umowy z dostawcami usług telekomunikacyjnych uprawnionymi do przekazywania i zakańczania połączeń do publicznej komutowanej sieci telefonicznej, które umożliwiają zakańczanie połączeń z numerem stacjonarnym lub komórkowym krajowego planu numeracji?
- 2) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze: czy odpowiedź ta pozostanie niezmieniona po wzięciu pod uwagę okoliczności, że funkcja oprogramowania umożliwiającego połączenia głosowe jest tylko jedną z jego funkcji, bez której to oprogramowanie może być używane?
- 3) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na [pytania pierwsze i drugie]: czy odpowiedź na pytanie pierwsze pozostanie niezmieniona po wzięciu pod uwagę okoliczności, że dostawca tej usługi przewiduje w swoich warunkach ogólnych, iż nie ponosi wobec klienta końcowego odpowiedzialności za przekazywanie sygnałów?
- 4) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na [pytania od pierwszego do trzeciego]: czy odpowiedź na pierwsze pytanie pozostanie niezmieniona po wzięciu pod uwagę okoliczności, że ta świadczona usługa odpowiada również definicji »usługi społeczeństwa informacyjnego«?

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 22 Poprzez cztery pytania, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 2 lit. c) dyrektywy ramowej należy interpretować w ten sposób, że udostępnienie przez wydawcę oprogramowania funkcji umożliwiającej korzystanie z usługi VoIP, która pozwala użytkownikowi na nawiązywanie z jego terminala połączeń z numerami stacjonarnymi lub mobilnymi krajowego planu numeracji poprzez PSTN danego państwa członkowskiego, należy zakwalifikować jako „usługę łączności elektronicznej” w rozumieniu tego przepisu, w sytuacji gdy świadczenie rzeczony usługi z jednej strony skutkuje uzyskaniem przez wydawcę wynagrodzenia, a z drugiej strony wiąże się z zawarciem przez niego porozumień z dostawcami usług telekomunikacyjnych należycie upoważnionymi do przekazywania i zakańczania połączeń z siecią PSTN.
- 23 W tym względzie sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy taka kwalifikacja powinna zostać przyjęta bez względu na fakt, że, po pierwsze, usługa dostępu do Internetu, za pomocą której użytkownik uzyskuje dostęp do usługi VoIP, sama stanowi usługę łączności elektronicznej, po drugie, rzeczona usługa VoIP jest oferowana jako dodatkowa funkcja oprogramowania, które może być wykorzystywane bez niej, po trzecie, podmiot świadczący usługę przewiduje w swoich ogólnych warunkach, że nie ponosi odpowiedzialności za przesyłanie sygnałów do końcowego odbiorcy i, po czwarte, świadczona usługa wchodzi także w zakres pojęcia „usługi społeczeństwa informacyjnego”.
- 24 Na wstępie należy przypomnieć, że pojęcie „usługi łączności elektronicznej” zostało zdefiniowane w kategoriach pozytywnych i negatywnych w art. 2 lit. c) dyrektywy ramowej i że definicja ta została przejęta, w równoważnym brzmieniu, w art. 1 pkt 3 dyrektywy Komisji 2002/77/WE z dnia 16 września 2002 r. w sprawie konkurencji na rynkach sieci i usług łączności elektronicznej (Dz.U. 2002, L 249, s. 21) (wyrok z dnia 7 listopada 2013 r., UPC Nederland, C-518/11, EU:C:2013:709, pkt 36, 37).
- 25 Artykuł 2 lit. c) dyrektywy ramowej definiuje bowiem, po pierwsze, usługę łączności elektronicznej jako „usługę zazwyczaj świadczoną za wynagrodzeniem, polegającą całkowicie lub częściowo [w głównej mierze] na przekazywaniu sygnałów w sieciach łączności elektronicznej, w tym usługi telekomunikacyjne i usługi transmisyjne świadczone poprzez sieci nadawcze”.
- 26 W tym samym przepisie uściślono, po drugie, że pojęcie „usług[i] łączności elektronicznej” nie obejmuje z jednej strony „usług związanych z zapewnianiem albo wykonywaniem kontroli treści przekazywanych przy wykorzystaniu sieci lub usług łączności elektronicznej”, a z drugiej strony – „usług[...] społeczeństwa informacyjnego w rozumieniu art. 1 [dyrektywy 98/34], jeżeli nie polegają one całkowicie lub częściowo na przekazywaniu sygnałów w sieciach łączności elektronicznej”.
- 27 Motyw 5 dyrektywy ramowej wskazuje w tym względzie w szczególności, że konwergencja sektorów telekomunikacji, mediów i technologii informacyjnych oznacza, iż wszelkie sieci i usługi związane z przekazywaniem informacji powinny zostać objęte jednolitymi unormowaniami prawnymi oraz że przy opracowywaniu tych unormowań konieczne jest oddzielenie unormowań dotyczących sposobów przekazywania informacji od unormowań dotyczących ich treści.
- 28 Jak stwierdził już Trybunał, poszczególne dyrektywy składające się na nowe ramy regulacyjne mające zastosowanie do usług łączności elektronicznej, a w szczególności dyrektywa ramowa i dyrektywa 2002/77, ustanawiają zatem wyraźne rozróżnienie między produkcją treści pociągającą za sobą odpowiedzialność redakcyjną, a przekazywaniem tych treści niewiążącym się z jakąkolwiek odpowiedzialnością redakcyjną, gdyż treści i ich przekazywanie podlegają odrębnym uregulowaniom służącym realizacji właściwych dla nich celów (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 listopada 2013 r., UPC Nederland, C-518/11, EU:C:2013:709, pkt 41; z dnia 30 kwietnia 2014 r., UPC DTH, C-475/12, EU:C:2014:285, pkt 36).

- 29 Trybunał orzekł także, że aby dana usługa wchodziła w zakres pojęcia „usługi łączności elektronicznej”, powinna ona obejmować przesyłanie sygnału, przy czym okoliczność, że przesyłanie sygnału następuje za pomocą infrastruktury, która nie należy do podmiotu świadczącego tę usługę, nie ma znaczenia dla klasyfikacji charakteru owej usługi, gdyż w tym zakresie znaczenie ma jedynie okoliczność, że usługodawca ponosi odpowiedzialność względem końcowych odbiorców przesyłanego sygnału i jest odpowiedzialny wobec nich za świadczenie usługi, której są abonentami (wyrok z dnia 30 kwietnia 2014 r., UPC DTH, C-475/12, EU:C:2014:285, pkt 43).
- 30 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego, jak również z uwag na piśmie przedstawionych Trybunałowi wynika, że spółka Skype Communications, będąca wydawcą oprogramowania Skype, oferuje dodatkową funkcję tego oprogramowania (SkypeOut), która umożliwia jej użytkownikowi nawiązywanie – przy użyciu podłączonego do Internetu terminala, takiego jak komputer, smartfon lub tablet – połączeń z numerem stacjonarnym lub komórkowym poprzez PSTN, z wykorzystaniem IP, a konkretnie technologii VoIP.
- 31 Bezsporne jest, że Skype Communications oferuje usługi VoIP w Belgii i otrzymuje wynagrodzenie ze strony użytkowników tych usług, ponieważ korzystanie ze SkypeOut jest możliwe albo po uiszczeniu przedpłaty, albo po wykupieniu abonamentu.
- 32 Bezsporne jest także, że korzystanie ze SkypeOut wymaga udziału dostawców usług telekomunikacyjnych, uprawnionych do przekazywania i zakańczania połączeń z numerami stacjonarnymi lub komórkowymi poprzez PSTN oraz że spółka Skype Communications zawiera w tym celu umowy z owymi usługodawcami, którym wypłaca wynagrodzenie w postaci taryfy za zakańczanie połączeń z numerami stacjonarnymi (FTR) lub taryfy za zakańczanie połączeń z numerami komórkowymi (MTR).
- 33 Wynika stąd z jednej strony, że funkcja SkypeOut polega głównie na przekazywaniu sygnałów dźwiękowych emitowanych przez użytkownika nawiązującego połączenie do użytkownika odbierającego połączenie w sieciach łączności elektronicznej, a mianowicie najpierw w Internecie, a następnie w PSTN, a z drugiej strony, że spółkę Skype Communications należy uznać za ponoszącą odpowiedzialność wobec użytkowników funkcji SkypeOut, którzy są abonentami tej usługi lub zapłacili z góry za możliwość skorzystania z niej, za przekazywanie sygnałów dźwiękowych w PSTN w rozumieniu wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 r., UPC DTH (C-475/12, EU:C:2014:285, pkt 43).
- 34 O ile bowiem prawdą jest, że pod względem technicznym przekazywanie połączeń głosowych emitowanych za pośrednictwem SkypeOut jest faktycznie realizowane, w pierwszej kolejności, przez dostawcę dostępu w Internecie, w odniesieniu do pierwszego segmentu rozpoczynającego się połączeniem internetowym użytkownika nawiązującego połączenie, a kończącym się bramką połączenia wzajemnego (*Gateway*) między Internetem a PSTN, a w drugiej kolejności, przez dostawców usług telekomunikacyjnych w PSTN, w odniesieniu do drugiego segmentu rozpoczynającego się rzeczoną bramką połączenia wzajemnego, a kończącego się w punkcie przyłączenia telefonu komórkowego lub stacjonarnego użytkownika odbierającego połączenie, o tyle owo przekazywanie połączeń głosowych jest dokonywane na podstawie umów zawartych między spółką Skype Communications a wskazanymi dostawcami usług telekomunikacyjnych i nie może mieć miejsca bez zawarcia takich umów.
- 35 Jak podniosły zasadniczo rządy belgijski, niemiecki, niderlandzki i rumuński oraz Komisja Europejska, to właśnie Skype Communications, poprzez zawarcie umów dotyczących połączeń wzajemnych z podmiotami świadczącymi usługi telekomunikacyjne w PSTN, umożliwia pod względem technicznym przesyłanie sygnałów sieci internetowej do PSTN i ostatecznie zapewnia swoim klientom i abonentom usługę VoIP, którą oferuje wraz z funkcją SkypeOut swego oprogramowania Skype.

- 36 Poszczególne okoliczności przywołane przez sąd odsyłający w jego czterech pytaniach nie są w stanie podważyć kwalifikacji funkcji SkypeOut jako „usługi łączności elektronicznej” w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy ramowej.
- 37 Po pierwsze bowiem, okoliczność, że użytkownik funkcji SkypeOut uzyskuje dostęp do usługi VoIP, korzystając z usługi dostępu do Internetu świadczonej przez dostawcę dostępu, która sama stanowi usługę łączności elektronicznej, nie oznacza, że sama usługa VoIP nie może jako taka zostać uznana za „usługę łączności elektronicznej”.
- 38 Jak podniosły sąd odsyłający, rząd belgijski i Komisja, usługa VoIP obejmuje bowiem dwie odrębne usługi łączności elektronicznej, z których pierwsza polega na przekazywaniu sygnałów głosowych użytkownika nawiązującego połączenie do bramki połączenia wzajemnego (*Gateway*) między Internetem a PSTN, co jest objęte zakresem odpowiedzialności dostawcy dostępu na rzecz użytkownika nawiązującego połączenie, zaś druga polega na przekazywaniu rzeczonych sygnałów poprzez PSTN do zakończenia stacjonarnego lub komórkowego, co jest objęte zakresem wspólnej odpowiedzialności dostawców usług telekomunikacyjnych na rzecz osób odbierających połączenie oraz spółki Skype Communications, na mocy łączących te podmioty umów.
- 39 W tym ostatnim względzie należy stwierdzić, że chociaż – jak podniósł rząd belgijski – usługi świadczone przez dostawców telekomunikacji, zapewniających zakańczanie połączeń komórkowych lub stacjonarnych w ramach PSTN, stanowią usługi łączności elektronicznej, to jednak dostawcy ci nie mogą zostać uznani za odpowiedzialnych wobec użytkowników funkcji SkypeOut za przesyłanie sygnałów głosowych, w rozumieniu orzecznictwa Trybunału, ponieważ nie łączy ich z tymi użytkownikami żaden stosunek umowny.
- 40 Dostawcy ci ponoszą zatem wobec spółki Skype Communications odpowiedzialność umowną za przesyłanie w PSTN sygnałów głosowych emitowanych za pośrednictwem SkypeOut, natomiast spółka Skype Communications jest odpowiedzialna za usługę VoIP, którą udostępnia odpłatnie swoim klientom i abonentom.
- 41 Po drugie, okoliczność, że SkypeOut jest to tylko funkcja oprogramowania Skype, jako że oprogramowanie to może być użytkowane bez rzeczony funkcji, nie może mieć wpływu na kwalifikację usługi VoIP świadczonej przez spółkę Skype Communications jako usługi łączności elektronicznej.
- 42 Co prawda, jak podnosi Skype Communications, oprogramowanie Skype oferuje dostęp do zespołu usług, których nie dotyczy spór w postępowaniu głównym, a w szczególności z jednej strony do usługi umożliwiającej jej użytkownikom bezpłatne korzystanie z łączności audio lub wideo pomiędzy urządzeniami końcowymi podłączonymi do Internetu, a z drugiej strony do szeregu usług, takich jak usługi dzielenia się ekranem, szybkiego komunikatora tekstowego, dzielenia się dokumentami czy tłumaczenia symultanicznego, których to usług nie można zakwalifikować jako „usług łączności elektronicznej”, gdyż nie polegają one w całości ani w głównej mierze na przekazywaniu sygnałów.
- 43 Jednakże, o ile zainstalowanie na terminalu funkcji SkypeOut wymaga wcześniejszego zainstalowania oprogramowania Skype, o tyle – jak podniosły w szczególności rządy belgijski, niemiecki, niderlandzki i rumuński – usługi oferowane odpowiednio przez samo oprogramowanie Skype i przez jego funkcję SkypeOut, wydają się wyraźnie odrębne pod względem ich przedmiotu i funkcjonują całkowicie niezależne od siebie.
- 44 Po trzecie, okoliczność, że spółka Skype Communications wskazuje w swych ogólnych warunkach, iż nie ponosi ona odpowiedzialności za transmisję sygnałów wobec użytkowników funkcji SkypeOut swego oprogramowania Skype, nie może mieć wpływu na kwalifikację usługi VoIP, którą oferuje ta funkcja, jako „usługi łączności elektronicznej”.

- 45 Przyjęcie, że dostawca usługi, zakwalifikowanej zasadniczo jako „usługa łączności elektronicznej” może bowiem umieścić się poza zakresem zastosowania dyrektywy ramowej poprzez ustanowienie w swych ogólnych warunkach klauzuli wyłączającej wszelką odpowiedzialność, pozbawiłoby wszelkiego znaczenia nowe ramy prawne mające zastosowanie do usług łączności elektronicznej, których celem jest ustanowienie rzeczywistego rynku wewnętrznego łączności elektronicznej, w ramach którego usługi te powinny ostatecznie być regulowane wyłącznie przez prawo konkurencji (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 listopada 2013 r., UPC Nederland, C-518/11, EU:C:2013:709, pkt 45; z dnia 30 kwietnia 2014 r., UPC DTH, C-475/12, EU:C:2014:285, pkt 44).
- 46 Wreszcie po czwarte, okoliczność, że usługa VoIP świadczona poprzez SkypeOut mieści się również w zakresie pojęcia „usługi społeczeństwa informacyjnego” w rozumieniu dyrektywy 98/34, nie oznacza wcale, że nie można jej uznać za „usługę łączności elektronicznej”.
- 47 Z samego brzmienia art. 2 lit. c) dyrektywy ramowej w związku z jej motywem 10 wynika bowiem, że z definicji usług łączności elektronicznej są wyłączone jedynie te usługi społeczeństwa informacyjnego w rozumieniu art. 1 dyrektywy 98/34, które nie polegają całkowicie lub w głównej mierze na przekazywaniu sygnałów w sieciach łączności elektronicznej.
- 48 Wynika stąd, że – jak wskazały rządy belgijski, niemiecki, niderlandzki i rumuński, a także Komisja – „usługa społeczeństwa informacyjnego” w rozumieniu dyrektywy 98/34 jest objęta zakresem zastosowania dyrektywy ramowej, jeżeli polega ona całkowicie lub w głównej mierze na przekazywaniu sygnałów poprzez sieci łączności elektronicznej.
- 49 W świetle powyższych rozważań na przedstawione pytania należy odpowiedzieć, że art. 2 lit. c) dyrektywy ramowej należy interpretować w ten sposób, że dostarczenie przez wydawcę oprogramowania funkcji pozwalającej na skorzystanie z usługi VoIP, która umożliwia użytkownikowi nawiązanie poprzez jego terminal połączenia z numerem stacjonarnym lub komórkowym krajowego planu numeracji z wykorzystaniem PSTN jednego z państw członkowskich, stanowi „usługę łączności elektronicznej” w rozumieniu tego przepisu, jeżeli świadczenie rzeczonyj usługi, po pierwsze, wiąże się z pobieraniem wynagrodzenia przez wydawcę, a po drugie, wymaga zawarcia przez niego porozumień z dostawcami usług telekomunikacyjnych, należycie upoważnionymi do przekazywania i zakańczania połączeń z PSTN.

W przedmiocie kosztów

- 50 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 2 lit. c) dyrektywy 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywy ramowej), zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/140/WE z dnia 25 listopada 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że dostarczenie przez wydawcę oprogramowania funkcji pozwalającej na skorzystanie z usługi „Voice over Internet Protocol” [transmisja głosu z wykorzystaniem protokołu internetowego (VoIP)], która umożliwia użytkownikowi nawiązanie poprzez jego terminal połączenia z numerem stacjonarnym lub komórkowym krajowego planu numeracji z wykorzystaniem publicznej komutowanej sieci telefonicznej (PSTN) jednego z państw członkowskich, stanowi „usługę łączności elektronicznej” w rozumieniu tego przepisu, jeżeli świadczenie rzeczonyj usługi, po pierwsze, wiąże się

z pobieraniem wynagrodzenia przez wydawcę, a po drugie, wymaga zawarcia przez niego porozumień z dostawcami usług telekomunikacyjnych, należycie upoważnionymi do przekazywania i zakańczania połączeń z PSTN.

Podpisy